

САНАА ОЮЖ

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 135 (7208) © 1991 жыл. Сэттнин 14 күнэ. Чэппэр © Санаата 8 харчы

Народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын VIII сессията

Эрдэ бөддьоммутун курдук, сэттнин 12 күнүгэр народнай депутаттар сүүрбө бириэс ытыгырылаах оройуоннаабы Советтарын ахсыс сессията буолла.

Сессия көрүүтүгэр маннык боппуруостар кылыралланылар:

1. Оройуонга 1991—1992 сс. кыстыгы тэрээһиниэхтик агаары сорунтарын туһунан.

2. Нөһүлэһиһэ аһыан-уолуун хааччылыыга райпотребсоюз бырабылманнаатын ытыгар үлэтин туһунан.

3. Тэрээһин боппуруостар.

Сессия бастаан тэрээһин боппуруостары көрдө.

Райсовет председателин социальнай боппуруостарга солбуйааччы Г. Н. Адамовтан райсовет председатели М. Н. Сибириков аатыгар сайабылманнаа кырытын тап. Сибириков биллэринэрдэ.

Тап Адамов сайабылманнаатыгар үлэһини дуоһунаһыттан босхолоһон, бада өртүнөн отставкада барарын туһунан биллэрди. Сайаар үлэһэ-хэ да сыл үлэлээн сии оһыт аһыныһыттан дин санаан, бэйэм самостоятелнайдык баһылаан-көһүлээн үлэһиһи бадарыһым ыраатта дии ээр кини онно. «Якутсельстрой» трест оройуоннаабы ПМК-ты тэрийэр бадалаарын ол туһунан трест салалтатын кытта сүбэлэһитин ахтар. Онон дуоһунаһыттан босхолоһон финансовай сыл садалаһыан иһиннэ сапта мех-

колоннаабы тэрийэргэр кыах биэрэргэ көрдөһөр.

Сессия Г. Н. Адамов сайабылманнаатын ытыһан кинини, райсовет президиумун састаабыттан таһааран туран, дуоһунаһыттан босхолоһто.

М. Н. Сибириков, народнай депутаттар олохтоох Советтарын уонна олохтоох бэйэни салайыныы туһунан Саха ССР Сокуонун 72-с ыстатыйатыгар олоһуран, бу босхолоһмут дуоһунаһа, президиум састаабыгар киллэрэн туран, 18 №-дээх быһбардыр уонуруктан райсовет депутатын А. Р. Саргыдаевы таларга этии киллэрэр. Депутаттар баһыһар үгүс куоластарын ытан, райсовет председателин социальнай боппуруостарга солбуйааччынан, президиум састаабыгар киллэриһэн туран, Анатолий Романович Саргыдаев талыһына.

Сессия күнүсө биһизекетин бастаах боппуруостар даһылааты райсовет председатели М. Н. Сибириков онордо. Салгыы кыстыгы тэрийин боппуруостарыгар тыа хаһаайыстыбатын управлениһын начальнига С. И. Яковлев уонна Чурапчы сельскэй Советын председателин солбуйааччы П. Н. Минин иһитиннэрин онордулар.

Даһылааты дүүүлэһинтэ тыл этилэр: С. Е. Попов — «Мындааһы» совхоз профкомун председатели, А. Х. Павлов — депутат, Ха-

тыла сельскэй Советын председатели, И. П. Почомарев — депутат, Кытаанах сельскэй Советын председатели, Г. Н. Алексеев — депутат, оройуоннаабы кини баһыһа кылаабынан ырыһын солбуйааччы, В. М. Невостров — депутат, Чурапчы орто оскуолатын директора, Т. В. Ноен — райсовет председателин бастаах солбуйааччы, Н. М. Заболоцкая — депутат, Чурапчытаабы народнай театр режиссера. Иккис боппуруоска райпотребсоюз бырабылманнаатын председателин солбуйааччы А. Д. Кузьмин отчуота иһилиһинэ.

Отчуоту дүүүлэһинтэ тыл этилэр: Д. И. Егграфов — депутат, Комбанк управлениһа, С. Г. Адамова — Мугудай сельпостун председатели, И. Н. Кычанов — райпотребсоюз бырабылманнаатын председателин советуһукаа солбуйааччы, М. И. Бельх — райпотребсоюз советын председатели, Е. Д. Макаров — депутат, Сылан орто оскуолатын учуутала, Е. Е. Борисов — депутат, эт-үүт комбинатын директора, М. М. Иванова — депутат, Одьулук орто оскуолатын учуутала, И. Н. Амосов — депутат, кыра предприятие директора.

Сессия туһааннаах боппуруостарга быһарылылары ылыһа.

Манан народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын ахсыс сессията үлэтин бүтүрдэ.

Иһинэй хаһаайыстыбалар эбэтэр табаарыстыбалар союздарын, ассоциацияларын тэрийэр бадалахтар.

Сельсоветтар председателин уураах онно улахан толкуйга түһүрэр. Холбоһор, социальнай-культурнай объектары, атын да ити сапта тэриллэхтээх хааччылар ойбос-предпринималары, кооперативтары сүргүһэһини, коммуналнай хааччылыһы сельсоветтар ылар түбэлтэлэрин боппуруос кырдык уустугулар чинчиллэх. Онуоха бэлэмнээх сельсовет да суох. Совхозтар көрөн-истэн олоһот тэрилтэлэрин сельсоветтарга адыа субу чугастаабы кэмгэ, бу сыл иһини дараагы биэрэргэ бэлэмнэрин биллэрдилэр. Ол сельсоветтар баһыһаһыан билэн-көрөн, үөрэтэн кэлэр сылга үбү-харчыны көрдөрө, былааныы туралларыгар көмөлөөх буолуһун бэлэмнэһинэр.

Түмүгэр бу боппуруоска мнэстэлэргэ үлэһит-тэр уонскай муһуһахтары ытыгарга, дьон санаатын салгыы үөрэтэргэ сүбэлэһинэ.

С. СМЕРНИКОВА.

Новатор-педагогтар слеттара

Авспыт ий 21—26 күнүгэр новатор-педагогтар уонна педагогическай үлэ мастардарын слета буолан авспыта. Слет нуруот үөрэ-бииринитин Чита уобалаһынаабы салаатын көрү-дэһиһинэн барда. Онно Саха сириттэн, Бурятиятан, Тувадан, Приморьеттан, Примурьеттан, Магадантан, Чытадан педагогтар муһу-нулар. Саха сириттэн Светлана Егоровна Захарова салаааччылаах 17 киниттэн састаа-гаах делегация кытыһыны ылан кэлэ. Биһи-гиттэн Сылан орто оскуолатын учуутала Егор Дмитриевич Макаров кытыһына.

Үс секция үлэлээ-бит: итиннэ, үөрэххэ-муһун салайыһыта. Үө-рэххэ секция икки бо-лөххө хайдыһыт. Бу-секцияда Саха сирит-тэн Элгэһин авторскай оскуолатыттан завуч

Д. Г. Никифоров, учуутал Е. М. Ниню-шев, Якутскай куорат 2 №-дээх оскуолатын физикада учуутала М. С. Слепцова буолла. Эһиз бу-секцияда бэйэтин бо-лөдөр Элгэһин автор-скай оскуолатын завуча Д. Г. Никифоров кыайыһылаах аатын ылыһыт. Саха сирин де-легацията сэттэ би-риэстээх мнэстээ тик-сийит.

Алтынньы 26 күнү-гэр Егор Дмитриевич туһунан Чита уобала-һын радиота көпсөбүт.

Кинини Манаренкова дьүөрөһүн сыһаалаа-быт. Онноох хаһыат тахсыбыт. Онно Егор Дмитриевичи уруһу-дааһыттар, кини туһу-нан холһон суруйбут-та. «кандидатскайта диссертацияда үлэлээ-диз бада санааларын биһиттэр. Бүтэһистэ-рингэр Чита. Вурятия устуи сыһыан учуу-талларга лекцията аах-диз көрдөспүттэр.

Егор Дмитриевич Чита куорат географта-рын кытта көрсөн кэп-сэһит. оһыт атастас-быт. Эһизиги слет При-амурьеда Благовещен-скай куоракка ытыл-лара быһаһыаннаһыт.

Эһизиги слет При-амурьеда Благовещен-скай куоракка ытыл-лара быһаһыаннаһыт.

А. ЯКОВЛЕВА, районо методниа.

ЫЙААҤЫНҤА ТУРАР БОППУРУОС

Соторутаабыта райсовет председатели М. Н. Сибириков совхозтар директордарын, сельсоветтар председателирин кытта сорох боппуруостарга сүбэлэһини буолла. Бүгүн совхозтар структуралара, бас билэн табыластаах суолугар сүрүн хайыһаһы

мыһыны үгүс кинини долгутар. Кэ-лэр сылга туох күүтэр? Совхозтар ханын суолу талыахтарай? Бу бу-куурдаах кэмгэ хаһаайыстыбаны хайдах тэрийиэххэ собуй? Итинник боппуруос элбэх. Буолан бара, ба-ры тыһы суолталаахтар.

М. Н. Сибириков сүбэ муһуһабы Саха республи-катын Министрдарын Со-ветын 1991 жыл алтын-ны 25 күнүсөһүн уураа-бын биллэһиһиһиттэн са-балыһар.

Уураахха иһин соһуһа истэрэ суох. Уруккулду ону онорон, мань хаһаа-да толорон дин буолба-ка, үгүс варианттан бэйэ-түгү талаи ыларыгар сү-бэлэһиһинэрэ үгүс. Уу-раахха бэлэһитнэрин кур-дук, нөһоһтоохтун үлэ-һини совхозтары госуда-рствоттан үбүлэһэллэрэ көрүлэр.

— Совхозка дьон са-наата үкэс коллективнай предпринималарынан, би-лиһин үлэһин өлөһөр арендаһаһыан барарга охтор. Ол өрөөр ити ула-реһаһылары кыстыгы бы-һааран эрэ бараи киллэ-рөр сөп, — диир Эрилик Эристини аатыһан совхоз директоры И. А. Филиппов. «Мугудай» совхоз ди-

ректор И. А. Пинини бу боппуруоска санаата букатын атын. Иһин сов-хоз структурата хайдах да уларыйдаһына табыл-ларын уонна профлиһитэ-рини хаһаайыстыбалары тэрийэр судургу буолу-он бэйэ-салайар сов-хозугар холбоһуруулаах-тар. Оттон бу боппуруос-ка бадалча бэлэмнээх, на-һиһиһиннэ, үлэһиттар са-нааларын эрдэттэн ыһы-талаһыт Карл Маркса а-тыннан совхоз директоры И. И. Филиппов бу са-пта тэрээһингэ көрсүлэр уустуктарга тохтоото. Директор баһыһаһыт тыһырыһыга сүрүн сред-стволар туолкаһа суохта-рын, сиргэ мөһкүөр, ой-тон да атын уустук боп-пуруостар баалларын ато-хтуран, маньаха туһаа-һаах номһосиялар туол-каһыт үлэһитиннэрэ наадыттан санаатта. Сов-хозка коллективнай ба-

миэстатэри улаастатара, сулуһула-лара эһиз уларытылаах кооперативтары, кыра предпринималары тэ-рийиһтээхтэрэ өйдөһөр. Биһата, нөһиһиһи иһи-нэ, производство уонна хааччыһы сапта дьобус-структуралара тэриллэ-лэрэ наада буолта түһэ-лэр. Уураахха суолу, си-ри онорон, племенной үлэ-курдук салаалар сельсо-веттарга киирөн госуда-рствоттан үбүлэһэллэрэ көрүлэр.

ИРКУТСКАЙГА ДЬААРБАНКА

Иркутскайга соторутаабыта аан дойдутаабы дьаарбанка буолан ааста. Онуоха Ангарагаабы куораты талыттарга түбэһиэхэ буолботох. Бу куорат эргин кинни статуһун ыла. Быһар куораты нө-гүө Кытайдыр, Монголиядыр, Япониядыр, Ко-реядыр эргин сула баһара. Дьаарбанкада дойду 30 кыраайдарыттан, уобаластарыттан 500 пред-принималар, холбоһуктар, кыраныһыса таһыттан фирмалар кытыһылар. Араас табаардарга мнэйдэ-һэргэ мас, чох, целлюлоза, алюминий, дизельнэй уматык аһаһылыһыттар.

Синькожа: Иркутскайдаабы сувеһирдары онорор фабрика куукуһатын мнэбэлэ.

Э. Брюханенко фотота (ССТА фотохроника).

Советтар
түбүктэрэТуора дьон
буолбатахпыт эбээт

Чурапчы сельскай Советын депутат-тара үлэлэрин бири суол сүрүн хайма-хатынан сэлэннэни тупсаран онорууну ааттаабытара. Совет итиннэ баста-нааннай комиссины А. П. Захаров са-лаар. Президиум күһүн ытыллыбыт бири муһабаар итин: «Үлэни ымадан ыспатыбыт, итиннэ бэйэм буруйдаах-

тын. Бинити бири итэстэтиннэ бэ-рэтчиги булбакка эрэ үлэни былаан-нымырбыт буолар», — диэбитэ. Онон дьэ сельскай Совет сэлэннэни тупсаран онорууга ааспыт сайын тугу-ханныгы үлэстэ, туох кыаллыбата диил өссө биирдэ эргийди көрүбүт.

СЭЛИЭННЭНИ саас-ны ырааһырдымы ы-дара балаача көхтөөх-түк ытыллыбытара. Дьонго, арааһа, депутат-тар аны сайын Чурапчыга тыа сириг ооннуулара ытыллар диил өтүлүрө тийбит быһылаага, ол эрээри күһүгү өргүгөр бу үлэстэ болломто уурул-лубата. Төрүттөлөр бай-лэрин территорияларын өрө тардымы, кыргатын-га карааха быраабыллары өтөрбүтүлэр.

Совет төрийитиннэ, сүүрүүтүннэ — көтүүтүннэ Нерюнги уонна Корюк уулуссалара онорулуну-лар. Быстахтык ылааха, манна 43514 солк. буор кутулунна. Аны гравийда-нылааха. Манна депутат М. Д. Булаев динг-чакчы экирэтиннэ, сырадаан үлэстэ 26 тыһ солк. бетон тротуардар онору-лунулар.

Үлө өссө тахсылаах буолуовун дьэ уот, ком-мунальнай хаһаайыстыба производственай управ-лениены салалтата, бе-тонщиктар биригээлэрин сайын, саамай үлэ-хамнас тахсар кэмгэр, уопус-кага мыталаан кэбиспитэ. Күһүн кэлэннэр эрдэ со-суйаалаабыт бородуун-суйааларынан эрэ үлэстэ-биттэрэ. Тротуар баара, биллэн турар, үчүгэй. Ол эрээри дьон олохтор баста-ны, иккис кварталларын ытыллар посуойа тодор-сирдэрин бетоннаттар буол-лар төһө ара үчүгэй буол-лар ээ. Билигин ардах-хаар түстөр эрэ ирдээх уулаах, бөхтөөх баараа-ны былырдааччы кэһэ сылдьан ломуойа тобубун.

Ордук кырдырастар Чурапчыга иларор арканы өтөрбүтүлэр туһунан суру-йан этэн ахан тураллар. Ол болломтого ыдыллан,

бийыл сайын манна 17 тыһ солк. пааматынны онорулунна эрээри, по-стамена кыайтарбакка, ту-руорулла илик.

Райпо гараһыгар, пе-карияга барар массына-лар бары Ойуунускай уу-луссатынан аяанныллар. Онон манна күһүн-саас, суол алдынар кэмгэр, уулусса улаханлык на-гуулаанар. Ол иһин Колхознай уулуссаттан троссага быһа тахсар суолу «Агропромстрой» МПМК ылыһан онорон эрэр. Барыта 76 тыһ солк. үлө толоруллуба. Куоһаы быһытын сал-даатын бүтүтэ. Бааныыкка септик онорулунна.

Ити барыта үчүгэй, чакчы да элбэх экиннэ-тиннэ сыранан ситин-лиһэ. Ол эрээри сэлэн-нэни тупсарымыга, көрө көрүгүннэһиһэ, дьон олохторугар табыстаах онорууга өссө да элбэх үлэ күүтөр. Быстахтык ылааха, бачча элбэх киһи, өрө олохтор сэлэн-нэнигэр бири киһи кара-бын сымнаттар күөх суох. Ууну үчүгэйдик баһалла-ра, бары түкүрүтүт буол-лар, итин кыайыах эти-бит. Ону баара иһэр да уудутун бастарарбыт үгү-түк эрэйдиһэр. Ааспыт саас «Струн» 60 тыһ солк. тупсарыллан он-оруллубута. Уутун хаа-чыстыбата тупсубута. Ону баара ууну баһааччылар сугун-сабын үлэстэбөккө-лөр, күһүн эрдэттэн иһэр уунан быстарбыппыт. Сельскай Совет төрүтэ салаааччыларын, ууну таһар автомашиннар шо-фердарын ыгыран олохон өтүлүлүлүбүт ууну гра-фитынан бастарар гына көсөппүтэ, куоталаһымы төрийбитэ. Үгүстэр толо-рогго тиэтэйбэтэхтэрэ.

Холобур, интернат-оскуо-лада үс сайыны быһа биирдэ эрэ, ону да атам-мыт массына буолбакка, атын дьонго көлө сым-дэр шофер уаттаһан, уу куттарбыппыт. Итич-китигэр хайдах гынан оорууот ууннэрибит, мас, сибакки олохтообут. Эбэ-төр билигин хараҥага харбылаабыт. Уулусса-лары сырдатар туһунан хас да сым аһаардыбыт эрээри, кыалла илик.

Селиэннэни тупсаран онорууга, ырааһырдымыга моойларас эппитиннэни ылыһан үлэстээх ком-мунальнай хаһаайыстыба киһи көрөрүнэн бийыл үлэтин ордук мөлтөтө. Урунну сылларга техника суох, база мөлтөх диил буолара. Оттон ааспыт сымдан 2 МТЗ-82, бири ДТ, бири погрузчиктаах трактордары, бири борто-вой «уазикты», бири краннаах автомашинаны эбэн ылла, базатын көтө-тиннэргэр 20 тыһ солк. ааһта уонна, ханна баа-рыт, үлэстэ эбиллэхтэ-кэр өссө мөлтөтө.

Селиэннэбит кастүү-түтүн сылыстаахха, би-һиги Чурапчыга эрэ кы-һамат көс ыалын кур-дукпут. Оттон бу быһиги, бинити оҕолорбут үйө тухары ууһаан-төһөн, олохсуйан олохтооһах сирдэрэ эбээт. Мин са-һаабар, үлэ коллективта-ра, биирдилээн дьон, уопсайга олохтоохтор би-лэтигиттэн сүбэлэрин тү-мөн, эрдэттэн үп-харчы, матырыйаал, бэдэрэтчиги булуһан, аны саас эрдэ-тэн бу үлэстэ күргүөмнээх-тик турунарбыт наада этэ. Оччого, баар, ыл-дыгытары улаханлык кы-быстыбаһа көрсүөх эти-бит.

М. СИДОРОВА.

931 сыллааха со-ветскай-партиянай ос-куоланы бүтэрбип-ныта партия обкомун бюрога оччогооһуга аан бастаан тахсар Чурапчы оройуонун хаһыатын ре-дакторынан аһаабыта. Кү-һүрү көлөбө тийэн бэ-рэттир массына таһаар-былпыт. Итиннэ кытта Якутскайтан Давыдов диил саха киһитэ набор-чик уонна сахалыы бэркэ билэр нуучча уола (арас-пааннаатын умнан кэбис-пиһин) бэрэттээччи кэ-лэсипитэрэ. Эппиттир секретарынан Эрилик Эрвистиһ анааммыта, Киһи итиннэһэр даппа саас-таага, Көмө, судургу киһи этэ. Түөрт сыл бииргэ үлэстэһиппит, — диил кэ-лэсэни саадаһыр оро-йуоммут хаһыатын баста-ны редактора П. Н. Гого-лев.

Петр Николаевич били-гин Таатта оройуонун Ытык Күөлүгэр олохтор, сааһа 87-тэ. Төрүтө Өлү-хүмэ эбит. Көтүчү нэһи-лэһгэр батараан кэргэн-гэр иһэс оҕонно төрө-бүт. Илэстэх аҕата Уһаа-Бүлүү Өргүөт нэһилигэни дьонно Ааныааһа (урут Өлүхүмэ улуусун итин-нэ ааттыыллара) үлэстэн аһы киирбиттэр. Ыла-ларга сүһүгү көрөн тирин иһигэн аһахтары булу-наллар эбит. Ийэтэ Бү-түр биһтээһэр, аҕата 90 сааһыгар тийэн баран өлбүттэр.

Үс оҕону кытта тулаа-бах хаалбыт аҕалара оҕо-лорун ыалта иһигэ биэр-тэһэбит. Онон Петр Ни-колаевич Өлүхүмэ Аба-датыгар олохтор Романов-тар диил сэнэ ыалта оҕө буолбут. Онон хам-наччыттары кытта бииргэ үлэни сылдьан сана борбуйун көтөһөөт, баа-дэртүөн Якутскайга на-циональнай байыаннай оскуолада үөрөнө нэлбит. Итинтэн салгы 1929 сыллааха советскай-пар-тиянай оскуолада киирэн 1931 сыллааха бүтэрээт, «Кыым» хаһыат-партия-най-комсомольскай отде-лыгэ сөбүдүсэһиннэ анааммыт. Дьэ итинтэн ыла 1966 сыллааха дьэ-ри республика араас оро-йуоннары редакциялары-гар үлэстэбит.

— Мии эһиги оройуон-нут хаһыатыгар үлэлиир кэмгэр улахан мөккүө-рүтүт ыстатыйалар эһиги

соччо бэрэттэмнээхтэрэ. Арай «Босиков дьымалата» диил суругу өйдүүбүн. Босиков диил баай иһин Халыһаат нэһилигэни Чу-рапчыттан арааран атын оройуонга холбоору гым-мытын туһунан этэ. Со-ветскай былаас бастаа-ны хардылларын, тыа сириг дьонун олохун-дьаһаҕын суруйарбыт.

Ол тыа дьонун олохтор-дьаһаҕар Петр Гоголев бэйэтэ активнайды кыт-

талбыттар, Сэриг саа-лаһаҕын сым Якутскай дааһы баһыт, Трест колхознай сентор саба, диссэйннэн аһаабытара, Трест салалата 1942 сыллааха киһини Оло-скай перевозтан баһа-лааһун Амма өрүс тө-дүгэр көһөрүгө бөдө-мүчүнэһинэн аһаабыт. Ити үлэни толорорун кытта аны Таатта оро-йуонун Хара Алдан нэ-һилигэр балыгы бултуу уонна тууһуур промыш-ленинай учаастагы төрү-тэрэ ыппыттар. Уруу-тыа хаһаайыстыбатын дьарыктанар. «Төрүт-тин» колхозу балыгы бултуур артыалта улары-тыттар. Петр Николаевич бу учаастан иһилиһин, нан уонна Амма төрдү-нээһи балык заводун ди-ректорынан 1948 сыл-лааха дьэри үлэстэбит. Сэрингэ үс төгүллээн төх-түрүһөн барарга соруу-та, фронт наадаһыгар үлэ-лиир салаага сылдыры-нан, тохтотуллан иһитэ. Тыһыла таһаарыһааһа үлэтин иһин трест салаа-татынан хас да төгүллээн харчынан бириэмийэлам-мита уонна «1941—1945 сс. Аҕа дойдуга Улуу са-риниһи сылларыгар иһи-биһинээх үлэтин иһин медалынан наараадала-мыта. Ити кэниһтэ дьылҕата Петр Николае-вичи эһиги хаһыат үлэтин кытта холбообута.

Бастагы
редактор
алгыһа

Петр Николаевич оло-бор элбэх үөрүүнү даһа-ны, хомолтоһу даһа-ны көрсүбүт киһи. Сааһы тухары өйөһөн сылдыры-добо, кэргэнэ «охсор охсон оронго» диил-сэ-пыта 4 сыл буолбут.

Республика үтүс оро-йуоннары хаһыаттары сүһүөхтэригэр туруору-бут, кырдыаһа журналист П. Н. Гоголев эдэр саа-һыттан бэйэтэ талан ылыбыт идэтигэр, сүгүрү-бүт идэтигэр кыраты-да саарбахтаабаһа, оло-хун дьонунук олохто, Кырдыаһаһыт хаһыат 60 сыллаах юбилейтэр кы-һаан кэлбэтэра Онон бу күһүлүгэ киһиэхэ Ыты-Күөлгэ бара сыматты-быт. Петр Николаевич улаханлык үөрөн-көтү-туран: «Умтубаккытыгар махтал. Үчүгэйдик үлэ-лэһи», — диил алдаата.

М. НИКОЛАЕВА.

Национальной оскуола концепциятын — олоххо!

ХАДААРДАР МАННЫК ҮЛЭЛИЛЛЭР

Билигин саха оскуола-ларын саамай сүрүнүгү үлэстэрин национальнай оскуола концепциятын олоххо киллэрин буолар. Оройуоммут оскуола-лара хас биирдилэрэ тус-ту-һунан суоллаах-ныстаах үлэни-хамсы сылдьа-лар. Биниги Хадаар орто оскуолатын туһунан кэп-сиппип.

Бу оскуола бүтүлэр-бит үгүстэрин үйөтүннэ-һэһыта ырааппыт. Ол курдук, илэрээ сыттан саадаан бүтүн оскуола-ны муһаалаһымы үгэска кубулуһулар. Үөрөнөч-чилэр бары сахалыы на-циональнай таһастарын таһааннар, кууларын көхсүлэригэр сүгүн баран муһаалы бараллар эбит. Олохтоох Совет оскуола-үлэтин өйөн Ытык Кү-өлүн бастаһаһынай ым-

ыһарбыт. Былырын оройуосада таһа киһи-лэһиннэ төрүтүтүт. Ити-лэр өлөһүлө одус иһа-риһиннэйдэр.

Ыһааһы уратытык ыт-таллар эбит. Туох баар сахалыы сэнэ-туому ту-һааллар. Ыһаах аһы-дыһымыр сыматтаах ат-кирэр. Былырыннэһи-тэн ыһааһа ат сүүрдү-бүтүтэр.

Быһылыттан, нацио-нальнай культура уруок-тара бары кылаастарга иһирбиттэр. Ыһаа-ны-лаастарга иһилиһи бы-һыы (человечность), үтүө майгы уруоктарын улахан кылаастарга кут-сүр,

айым уруоктарын биэрэ-лэр. Баларга саха ты-лын уонна литература-тын учууталлара Марфа Афанасьевна Махарова уонна Леонид Дмитриевич Федотов программа онго-тон үлэни сылдьаллар.

— «Сахаада» хаһыанка бэрэттэнэр программа-лартан туһунаан уонна бэйэм эбэн-сабан програм-мабын онгостубутум, — диир Марфа Афанасьев-на.

I—VII кылаастарга са-халыы үнүгү уруокта-рын Ирина Васильевна Алексеева биэрэр. Киһи эһиги бэйэтэ туспа програм-ма онгостубут. Итиэри

таһынан Хадаар оскуола-тыгар сахалыы националь-най тигин куруһуога айы-һыдылаахтык үлэлиһэр. Бу куруһуогу үлэ уруогун учуутала Акулина Семен-новна Кривошапкина саа-һаан ытытар. Киһи куру-һуогар дьарыктанар Үө-рөнөтчилэр үлэлэрэ эл-бэхтик быһастаһаларга көрдөрүлүннэ. Акулина Семеновна үлэ уруогар сахалыы национальнай бу-лүүдэлэри астыгыра уһу-йар. Оттон быһыһыһаан, хорооһканын сахалыы ор-наменнары аһыһыга Вик-тория Прокопьевна Бы-сыһа үөрэтэр. Оһуокай куруһуогун Вера Викто-

ровна Никонова салайбыт.

Национальнай оскуола концепциятын олоххо кил-лэриннэ аһардас саха тылын уонна литература-тын учууталларыгар найы-лаахтаһытына туох даһаны таһыма суоҕа. Хадаар ор-то оскуолатыгар ким дьэ-бурдаах күүстэрин холбоон үлэлиһилэрэ одус үчү-гэй.

Оскуолада саха тылын уонна литературатын ка-бинетын иһэргэтэр бөлөх үлэлиһэр. Ону Семен Ми-хайлович Дьяковскай са-лайар. Итиннэ Үөрөнөч-чилэр кытары кыттааллар. Кабинет төһө даһаны ситэ онорулда илик.

Сүрдээх үчүгэй ностуулаах Сэргэлэр кэчигирээн ту-раллара, сахалыы тыл ос, барыта сахалыы-ма-һылы... Өссө көмүлүтү-оһох, о. д. а. онгортор-былааннаахтар.

Педагогическай коллек-тив быһылыгы үөрөх дьы-лыгар Мэҥэ-Хаҥалас оро-йуонун Нуорадаһа оскуо-латыгар оһыт атаһы ба-рар бадалаах. Ону трес-порт атахтыыр.

Былырыннэһиттан ос-куолада үрдүкү кылааста- советтара төрүтүтүт Манна X—XI кылааста- үөрөнэччилэрэ киир-лэр, тохсуолар. Бу оһу-оскуолада ытыллар туо-баар дьаһаллары салаа-лар, сценарийы оноруу-кыттааллар. Көрүдүтү-бэрээдэги көрө дьыуу-рустубаһа оһа киһи

ЭБЭРДЭЛИНИБТ!

Күндү быраанын, абаанын, эбэбин ДРАГУНОВ Петр Ивановичын кинэхэ «Саха ССР-тытын хаһаайыстыбатын үтүөлөөх үлэһитэ» дигэн бочуоттаах аат илгэрлэһитинэн итинтик, истинник эбэрдэлинибт. Кинэхэ уһун дьоллоох олоһу, ыстаал курдук ыстаанах доруобуйаны уонна өссө таһаарылаах үлэни, үгүс үөрүүнү, көтүүнү баһарабыт.

Чурапчыттан Драгуновтар, Хайахсыттан Герасимовтар, Мылдабаайыттан кэргэнэ, оҕолоро, күтүөтэ, кийитэ, сиэнэрэ.

х х х

Ытыктыыр күндү кийинилитин, сагасытын педагогическай үлэ ветераны ГУЛЯЕВА Ефимия Григорьевнаны 60 сааһынан итинтик, истинник эбэрдэлинибт. Баһарабыт туйгуу доруобуйаны, Кырдыары билбэккэ олох үөһү, гэр үлэһит-хамсы сырыт, оҕолорго, сиэннэргэ, аймактаргар өссө да күүс-көмө буола тур дигэн алгымыбыт.

Степановтар, Торгомоннар, Гуляевтар, Васильевтар, Майаттан Афанасьевтар.

х х х

Күндүтүн сааныр кэргэмни, абаанын үлэ ветераны, XII пятилетка ударнигына ПОПОВ Николай Иннокентьевичи 55 сааһын туолбутунан ис сүрэхтэн итинтик эбэрдэлинибт. Ыларыҥа ылларбакка, дьардаба баттаппакка муруу сүһүбүгү үрдүгэр сылдьан аймак-билэ дьонунуун, билигин кытары уһундук, дьоллоохтук олорорго, үлэни ыһыктыбакка сылдьаргар баһарабыт.

Кэргэннэ, оҕолорун.

х х х

Ытыктабыллаах ЕФРЕМОВА Мария Ильинична, үлэ аһардаах юбилейгынэн итинтик, истинник эбэрдэлинибт. Махтанабыт өр сылларга сылайары аахсыбакка бар-дьонун үтүөбэ-кэрэбэ уһуйбуннар, билигин көрүүнү илгэрбиксэр. Баһарабыт кырдыары билимнэ уһун дьоллоох олоһу, үгүс-элбэх үөрүүнү-көтүүнү.

Хадаардаагы Сындылаан ионин коллектива.

х х х

Ытыктыыр коллектабыт аба таһаарыспыт ССРС уонна РСФСР норуотун үөрэтиригитин туйгуна ИВАНОВА Мария Михайловна, 50 сааһын туолбукунан итинтик, истинник эбэрдэлинибт. Баһарабыт кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох олоһу, үүнэһи эбэрдэлинибт. Аһаарыттан кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох олоһу, үүнэһи эбэрдэлинибт.

Одьулун орто оскуолатын коллектива.

„Саха сирэ“, „Советы Якутии“ — билигин кэм хаһааттара

(Бүтүүтэ, Иини 3-с стр. көр).

Коллектив, эдирдик курдук эдэр, сага тэриллэн эрэр. Онон суруйа илик темата, көтөрө илик проблемата үгүс. Ол иһин эһигиниин, ааһааччылар-бытыны, сүбэлэһэри, санаа атасталаары гынабыт. Эһигини туох интэриһиргэтэрин, ханнык проблеманы көтөрүөххүтүн баһарагытын билиэхэ биллэринэ.

Бүтэһиктигэр билиги хаһаанпыт, республика биһир сүрүн хаһаата эрэри, саамай чэпчэни сыана-лааһын билиһиннэбит. Сыл-лааһы сурутуу сыаната — 18 солкуобай. Телевидение уонна радио нэдиэ-лэтээди программаларын аны көтүппэккэ бачча-тир буолуохпут дигэн иһитиннэрибт.

Күндү ааһааччылар! Эһиги үтүө сааһагыттар.

көмөбүтүгэр сүрдээгин эрэнэбит уонна билиги хаһаанпытыгар сурутууга дьон мугурабыт. Сурутуу ханнык да хааччада суох эбэрдэ бары отделениеларыгар ылымнар. Хаһааттар индексирэ: «Саха сирэ» — 54858, «Советы Якутии» — 54857.

Василий КИРИЛЛИН, «Саха сирэ» уонна «Советы Якутии» хаһааттар редактордара.

ҮӨРЭХХЭ ЫҢЫРАБЫТ

18 №-дээх Одьулуннаагы ОПТУ сэтгэний 11 күнүттэн «С» категориялаах шофер идэтигэр бизе ылдаах курска Ылыны сааһаата уонна биһир сыл-лаах электромонтер, шо-фер идэлэригэр эһиги ылыны биллэрэр.

аатыгар бэриллэр сайа-быллыаһа манньын до-кумуоннаар сыһаарыллал-лар:

— аттестат;

— дьэ кэргэн туһунан ыспыраалка;

— үлэ инниэскэтин куол-пуйата (үөрэххэ ыһыт).

Редантор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карамаркса, 28 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отдел — 21-265, общий — 21-505.

ЗАКАЗ № 135.

лыбытын туһунан бэлэ-лээх);

— 3,5х4,5 уонна 3х4 нэдиэйдээх фотокарточка-лар.

Биһиги аадырыспыт: 678708, Чурапчы оро-йуона, Дьабыһа бөһүө-лөгө, 13 №-дээх ОПТУ, Телефоннарыт: 21-104, 24-342.

Приемный комиссия.

РИЛИК Эрнестин аатынан совхоз Хадаардаагы отделе-ниетин сүбүн сүһүтүн бос-тууга Илья Николаевич Мишин, омос нөрдөхтө, атын дьонтон туох да уратыта суох. Ол араары ис-тиниктир киирэн, көлөтөн-иһэтин бардакка, юниттэн үгүс уратыны булуовун, Илья Николаевичи иһин айылда маанылаабыт дьонноруттан биһирдэстэринэн ааһыан сөп. Ки-ниэхэ элбэх дьобур сыстыбыт, ол дьобурдарын таба булан сайыннар-быт.

Илья Николаевич көмүс илин-лэрэ тугу сатаабатахтара баарай. Уус кинэ бөрдө, Мутунтаран, си-листертэн, мастан кыһан араас сувенирдары, оҕортуур. Ол суве-нирдары нөрүөхтэн эрэнкэстэр. Кутуругун сарбаппытынан көтөн кэлэн мутуна олоһуот хара улар, үгүсүлүү сылдьар айылда мааны-лаах көтөрө кыталык бу хамсаан-имсээн кэллэх курдуктар. Мэчиги хаһан эрэр пратары, тиникэ олоһор тураах, удурбайынан кы-һылдыбыт хамыһахтаах кытыһа, остуолга ууруллар табах — күлүн тоһор иһит олус тупсарайдык ону-буллубуттар. Кини ити үлэлэринэн элбэх быыстапкаларга кыттыбыт. Оҕоһунгары лаахтыыр эбит, ма-һаһыннартан атыһаһар сувенир-дарыгыттан туох да итэбастэре суох. Сорох сорохторо өссө орду-курдунтар.

— Илэҥ кэмэр айылдаа сыл-дьарбын сөбүлүүбүн. Кини сөбүүн курдук мутуктара-силлестэрэ баар буолааччылар. Адыас үтү-үкүчү кө-гөр-сүүрэр, кыһыл-сүөл фигурала-рын курдук. Олох кыратык чочу-йан биһирэбин, бөлөм сувенир тах-сан кэлэр. Айылда биһир дьиктитэ ити буоллара. Атын да сирдэргэ сылдьан оту-маһы кэтээн тахсаан-чыбын. Сөптөөх мас, мутук көһүн-нэр эрэ ылан иһээччибин. Таһа-аас оҕостөрбүттан кутаммаппын, кыдымтаах кини кыдыга ханна барыай, — дигэн көпсүйр чэй иһэ-иһэ Илья Николаевич.

Дьиктити таһытар бийылгыттан беседка оҕосто сылдьар. Онтук-тын «музыкальный беседка» дигэн ааттаабыт. Араас музыкальнай ин-струменттарга майгыныыр мутук-тары булан туруортаабыт. Скри-пичэй күлүүс, зира, хомус илэ бэйэлэринэн кэлэн тураллар. Ту-гунка маарыһыыр маһы булан кыһан туруорбут. Чөчөкөтөн ос-туол, олоппос оҕортообут, «Сы-һананар сирбин олох үгүсү гына ситэриэм, туох барыта биһирэ ыл-

лын да кыһалыбат», — диир Ыл-дьаа.

Урунку өртүгэр кыһан оҕорбут саамай үгүс оҕоһунгары бы-рааһынныктарга ытырыллынар эбэрдэ доһотторо кэллэллэр. «Билигин олор-бааллара буоллар төһөлөөх элбэх оҕоһун буолуох ээ», — диир кини.

Биһир-биһир Илья Николаевич дьобурдарын ааһааччыларга ары-йан иһин. Кини сүөһү муостары-нан уһанары эмнэ олус сөбүлүүр, араас бэйэлээх сувенирдары оҕор-тообут. Биһир саамай таптыыр дьа-рыгынан араас массыналары айыт буолар. Ол курдук, от охсор, муһ-

Интэриһинэй дьарыктаах дьон

Дьобурдаах Ылдьаа

иһар массыналары, о. д. а. ай-быт. От охсор массынага күөл кытымын иһигиһик охсор эбит. Биһир саастаах Розатыгар остуол-лаах олоппос оҕорбута кыра оҕо аһыгытар олус табыгастаах.

— Ово сылдьан спордуна сөбү-лээн дьарыктанарым. Ол курдук, тустууна дьарыктана сылдьы-тым. Кини, дьарыктанарына, тугу барытын кыһаһан сөп, — диир Ыл-дьаа.

Кинини иске сүгэнэ оҕустааха, суола да хаалбат. «Итиннэ тустуу-нан дьарыктаммытым туһалаа-та», — дигэн ахтар Илья Николаевич. Саҥа дьыл бырааһынныктарыгар илюнуу сылдьан, көһөрү көр-күлүү курдук, дьонго көрдөрөр.

Ылдьаа ырыаһыт кинэ ааттаа-да Фестивалларга кэллэһин чиз-нин элбэхтэ көмүскэбит.

— Аан бастаан иһик кыһаһа

«ЧЭЧИР» КЫРА ПРЕДПРИЯТИЕ БИЛЛЭРЭ:

1. Олохтоох телевидениеҥи би-һирлэр сэтгэний 14—17 күннэри-гэр кинэ 7 чаастан көрдөрүллэ-лэр.

2. Сэтгэний 16—17 күннэригэр күнүс 11 чаастан 5 часка дьэри кини спортзалга комиссиянай, коммерческой уонна сыаната чэпчэ-тиллибит таһаардар дьарыктаа-ра мытылар.

Кини балыһанан Попов Константин Константи-нович аатыгар бэриллибит 005823 №-дээх больнич-най лине сүһүтүнэн дьинэ суоһунан ааһыллар.

«Чурапчы» совхоз дирекцията, профкома, Сылаһа отделениета

ЕРМОЛАЕВ Василий Федотович

уһун, ыарахан ырыһыттан өлбүтүнэн дьини кутурданын тирдэллэр.

Кытаанах сельсоветын президиума, Кэлэ-ки арендаһа дьарыктаммытын быраһыһаһа-та биһир дойдулаахпыт, фольклорист

ЕРМОЛАЕВ Василий Федотович

өлбүтүнэн чугас дьонугар дьини кутурданын биллэрэллэр.

Чурапчы ситэтэ суох орто оскуолатын кол-лектива биһирэ үлэһит коллегатыгар Ко-лодеевни Петр Валентиновича уонна кини кэргэннэр Акулина Васильевнага таптаһаах аһаһара

ЕРМОЛАЕВ Василий Федотович

уһун, ыарахан ырыһыттан өлбүтүнэн бэйэтин дьини хомолотун биллэрэр.

үөрэнэ сылдьан оройуон кинигэр киирэн фестивалга лауреат аатын ылабыт. Онгон дьоннор кэлиһир иһэм кырыһылаах хараһынан, уу-сүбэтэ дуо, Таһыйан сыбырдаһа, Уонна: «Ырыаһыт, артист олоһор устугас буолар, бу күнтэн ыла ыллыргын бырах», — диир жас-таас курдук эгтэ. Итиннэ хаһан да умнубаппын. Онтон ыла, иһи кыр, дьыар дьэри, ыллыргын быраһан кэбислэтиэм. Урут тракторист этим. Ырыһаары тракторым кабината үтүстүн истибит буолуохтаах. Ки-лин дьэ концерттарга кытар буол-лум», — диир Илья Николаевич.

Кини кыра сылдьан «Кыһал оҕуун» драманы туруорбуттарын көрбүтүн хаһан да умнубат. Ойуун араастаан ис-иһиттэн хатанник кү-лэрин олус интэриһиргэбит. Он-гон ыла үтүктүбүтүнэн барбыт. Ол сылдьан хос куолайдаага бил-либит, Кыһыл-сүөл, көтөр-сүүрэр сагалара үтү-үкүчү тахсар буо-луталаабыттар. Саас олох эрдэ оройуон кинигэр сылдьан кэрэ этэри үтүктүбүт. Онтон аһаһа-ры туран оҕоньоттор кэпсэтиллэ-рин истибит: «Ыһыл кэрэбит на-һа да эрдэ эгтэ. Бары да иһи-тибит дин», — дэһислэһэр. Ылдьаа иһэ-иһэ күлэ саһаабыт. Онко эһик оҕоньоттору ону-маны саһа-ран, үтүктэн дьэбэллэр эбит.

Аны Ылдьаа хаһаарынан ки-һини эрэ сөхтөрүөх курдук ыл-дыыр. Кэлэн кэлиһир кини-кэри-гарыгар сонурбаан хаһаарынан ырыһаары киллэрэр буолбуттар. Олоххону толоруунан эмнэ дьа-рыктана сылдьыбыт, ойуунары үтүктэн эбит. Концерттарга өссө оригинальнай жанры толорор.

Илья Николаевич эр кини очо-бонча дьарыктаммыт дьарыгынан — сибээһи олоһуунан эмнэ дьарык-танар. Террасатын наһаа тупсар-дым туттубут, мэндэмэннээх гы-на, Уһа таһаастаах, кинигэ, ха-һаат-сурунаал аһар төгүрүк ос-туол, олоппос тураллар. Сайынны төгүрүчү араас кэрэ сибээһи-ринэн дьардаһанар.

Кини ити дьарыктарын оҕо-лорун үтүктүөхтөрө, кэлэн туһа-ныахтара диир эбит. Оҕолорун уһуһаары хаартыскага түһэриннэн эмнэ дьарыктаммыт.

Ылдьаа Миһини үөрэмнэ буоллар, баһар, билигин улахан артист дуо, уус дуу буолбут буо-луох ээ. Биһир киниэхэ элбэх да дьобур сыстыбыт дигэн кини сө-бүүн сөбөр.

Л. НОГОВИЦЫНА.

Норуот үөрэтири-тин оройуоннаагы от-дела, профсоюз райко-ма педагогическай үлэ ветерана ЕРМОЛАЕВ Анна Михайловнага таптаһаах кэргэнэ, кыргыттарыгар Акули-нада уонна Василиһада, күтүөтүгэр Петрға аһа-лара

ЕРМОЛАЕВ Василий Федотович

уһун, ыарахан ырыһыттан өлбүтүнэн дьини кутурданын тирдэллэр.

Биһирэ үөрэмнэ, үлэһит ытыктыыр доһорбүт

ЕРМОЛАЕВ Василий Федотович

өлбүтүнэн боконньун чугас дьонугар дьини кутурданын тирдэллэр.

Тааттатаан С. М. Аяһытов, Н. Ф. Ва-сильев, Н. Т. Слен-цов, П. Н. Луковцев.

Учредитель газеты «Сага олох» — районный Совет народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54867. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4140.

Чурапчинская районная типография Госиздата Саха ССР, г. Чурапча, 74. Карамаркса, 28 «а».